

Crna Gora
Ministarstvo finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 03-02-

430/22 - 49/1

Podgorica, 02.12.2022. godine

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE
-n/r ministru, gospodinu Vladimiru Jokoviću -

Poštovani gospodine Jokoviću,

Povodom *Predloga sektorskog Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije kojim se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za oblast politike „Poljoprivreda i ruralni razvoj“ (IPARD III)*, Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Sektorski sporazum preciznije definiše posebne odredbe za upravljanje i sprovođenje finansijske podrške Evropske Unije Crnoj Gori, za oblast politika poljoprivrede i ruralnog razvoja, i njegovo usaglašavanje i potpisivanje je ključan preduslov za dalje korišćenje sredstava koja su namijenjena poljoprivrednim proizvođačima u Crnoj Gori.

Na tekst Predloga sporazuma i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u dostavljeni akt i Izvještaj o analizi uticaja propisa, utvrđeno je da za implementaciju predmetnog Sektorskog sporazuma nije potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore, već će se sprovođenje mjera definisanih sporazumom i Programom IPARD III urediti posebnim finansijskim sporazumom, koji će biti naknadno potpisan između Crne Gore i Evropske komisije. Nadalje, u Izvještaju se navodi da je sporazumom predviđeno, za implementaciju mjera koje će se definisati posebnim finansijskim sporazumom, kofinansiranje iz budžeta Crne Gore tokom određenog finansijskog perioda.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi na *Predlog sektorskog Sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije kojim se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za oblast politike „Poljoprivreda i ruralni razvoj“ (IPARD III)*, s tim da će sredstva potrebna za realizaciju u narednim godinama biti predmet razmatranja prilikom procesa izrade godišnjih zakona o budžetu.

S poštovanjem,

MINISTAR

mr Aleksandar Damjanović

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
NAZIV PROPISA	PREDLOG SEKTORSKOG SPORAZUMA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I EVROPSKE KOMISIJE KOJIM SE UTVRĐUJU PRAVILA ZA UPRAVLJANJE I SPROVOĐENJE FINANSIJSKE PODRŠKE UNIJE CRNOJ GORI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE PODRŠKE ZA OBLAST POLITIKE „POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ“ (IPARD III)
<p>1. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa (“status quo” opcija)? <p>1a), 1b) Stupanjem na snagu Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu između Evropske unije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA) (u nastavku: Okvirni sporazum) 2. novembra 2022. godine, razmjenom pisama između Crne Gore Evropske komisije, stekli su se uslovi za sprovođenjem daljih procedura na nivou IPA III programa i oblasti podrške, u cilju ispunjavanja svih formalno-pravnih preduslova za nesmetano korišćenje opredijeljenih IPA III sredstava. S obzirom na to da Okvirni sporazum ne sadrži dovoljno detalja o pravilima sprovođenja programa ruralnog razvoja, u skladu sa članom 9 Okvirnog sporazuma, neophodno je potpisati Sektorski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije kojim se utvrđuju pravilo za upravljanje sprovođenjem finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za oblast politike “Poljoprivreda i ruralni razvoj” (IPARD III) (u nastavku: Sektorski sporazum). Naime, Sektorski sporazum dopunjuje Okvirni sporazum i propisuje dodatna pravila za sprovođenje podrške i upravljanje pomoći u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja za programski period 2021-2027. Samim tim, potpisivanje sporazuma je jedan od preduslova za korišćenje sredstava iz pretpristupnih fondova Evropske unije.</p> <p>1c) Posljedica usvajanja propisa je da će korišćenje opredijeljenih sredstava unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju u Crnoj Gori, povećati konkurentnost i kvalitet poljoprivrednih proizvoda, kako na domaćem tako na inostranom tržištu, dok će neiskorišćenost dostupnih sredstava usporiti razvoj poljoprivredne proizvodnje i dovesti do povraćaja opredijeljenih sredstava u budget EU.</p> <p>1d) Nema oštećenih subjekata, osim u slučaju status quo opcije.</p> <p>1e) Dakle, ne postoje problemi, već namjera da se poveća konkurentnost poljoprivrednih proizvoda, postepeno usklađivanje sa pravilima Unije, standardima, politikama i praksama u pogledu pridruživanja EU koji će se postići kroz ekonomski, socijalni teritorijalni razvoj, u pogledu pametnog, održivog inkluzivnog rasta, kroz razvoj fizičkog kapitala i kapaciteta poljoprivrednih proizvođača, kao kroz diverzifikaciju i razvoj ekonomskih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima, tako da “status quo” opcija, kao prvo, ne bi uticala na poboljšanje stanja, već naprotiv. Dodatno, nepotpisivanje sporazuma (status quo opcija) bi dovelo do nemogućnosti korišćenja dostupnih sredstava samim tim, oštećene strane bi bile, kako sektor poljoprivrede u Crnoj Gori, tako i sama Crna Gora.</p>	
<p>2. Ciljevi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koji ciljevi se postižu predloženim propisom? - Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je 	

primjenljivo.

2a) Opšti cilj Sektorskog sporazuma jeste da pripremi crnogorske poljoprivrednike za ulazak u EU kroz povlačenje finansijskih sredstava iz prepristupnih fondova u cilju povećanja konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda, postepeno usklađivanje sa pravilima Unije, standardima, politikama i praksama u pogledu pridruživanja EU koji će se postići kroz ekonomski, socijalni teritorijalni razvoj, u pogledu pametnog održivog i inkluzivnog rasta, kroz razvoj fizičkog kapitala kapaciteta poljoprivrednih proizvođača, kao i kroz diverzifikaciju razvoj ekonomskih aktivnosti poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima.

Dodatno, u skladu sa ciljevima definisanim članom 16(7) Okvirnog sporazuma i Programom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD-a III za period 2021-2027 (u nastavku: IPARD III program), sljedeće mjere mogu biti podržane:

1. Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima;
2. Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva;
3. Agro ekološko-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje;
4. Realizacija lokalnih razvojnih strategija - LEADER pristup;
5. Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu;
6. Diverzifikacije gazdinstava i razvoj poslovanja;
7. Tehnička pomoć;
8. Zasnivanje i zaštita šuma.

2b) Ciljevi su su usklađeni sa prepristupnim obavezama Crne Gore prema EU, IPARD III programom, kao i svim relevantnim strateškim dokumentima Crne Gore i oblasti politika "Poljoprivreda ruralni razvoj".

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Objasnite preferiranu opciju?**

3a) Potpisivanjem Sektorskog sporazuma omogućava se iskorištavanje sredstava iz prepristupnih fondova Unije u oblasti politike "Poljoprivreda i ruralni razvoj", stoga ne postoje druge opcije s obzirom na opredjeljenje Crne Gore o pridruživanju EU, a kao što je već navedeno, potpisivanje Sektorskog sporazuma predstavlja jedan od preduslova za korišćenja prepristupnih sredstava EU u ovoj oblasti. Dodatno, s obzirom na to da Sektorski sporazum preciznije definiše odredbe i obaveze kako od strane Evropske komisije, tako i od strane Crne Gore, u slučaju status quo opcije, odnosno nepotpisivanja predmetnog sporazuma, opredjeljena bespovratna EU sredstva neće biti operativna.

3b) Preferirana opcija je da se Sektorski sporazum potpiše jer bi to omogućilo da se kreiraju preduslova za početak korišćenja sredstava koja su Crnoj Gori na raspolaganju kroz IPARD III program. Samim tim, potpisivanje sporazuma je ujedno jedina moguća opcija u cilju daljeg sprovođenja IPARD sredstava u Crnoj Gori i finansiranja obaveza koje proističu iz pregovaračkog procesa.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

4a) Potpisivanje Sektorskog sporazuma imaće pozitivan uticaj na poljoprivrednike i crnogorsko društvo u cjelini, jer se njime finansiraju reformske aktivnosti i obaveze iz pregovaračkog procesa s EU, što će u

krajnjem obezbijediti dostizanje vrijednosti ispunjavanja mjera i standarda opisanih u odjeljku 2a, i sveobuhvatno uticati na bolji kvalitet života naših gradana

4b) Nema stvaranja troškova za građane ili privredu.

4c) S obzirom na to da sporazum kreira uslove za dalje trošenje opredijeljenih sredstava u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja i kreira uslove za podršku mjerama Programa IPARD III, opisanim u odjeljku 2a, evidentne su višestruke koristi od potpisivanja sporazuma, kako za građane, tako i za cjelokupnu oblast poljoprivrede Crne Gore.

4d) Aktom se ne podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.

4e) Ne postoje administrativna opterećenja ni biznis barijere.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?**
- **Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?**
- **Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?**
- **Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.**
- **Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.**
- **Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?**
- **Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.**

5a), 5b) Za implementaciju predmetnog Sektorskog sporazuma nije potrebno izdvajanje sredstava, već će se sprovođenje mjera definisanih sporazumom i Programom IPARD III urediti posebnim finansijskim sporazumom, koji će naknadno biti potpisan između Crne Gore i Evropske komisije. Važno je naglasiti da je sporazumom predviđeno da za implementaciju mjera koje će se definisati posebnim finansijskim sporazumom, planirano kofinansiranje iz budžeta Crne Gore, tokom određenog finansijskog perioda.

5c) Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, osim da sredstva neće biti dostupna, ukoliko dođe do nepotpisivanja predmetnog sporazuma ili ukoliko dođe do neispunjavanja obaveza, u skladu sa članom 66. ovog sporazuma. Nezavisno od Sektorskog sporazuma, nastaviće se ispunjavanje već preuzetih obaveza prema međunarodnim organizacijama u kojima je Crna Gora član (IOC, FAO, OIV, IFAD).

5d) Kao što je već navedeno u odjeljku 5a) 5b), za sprovođenje sporazuma nije potrebno izdvajanje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore.

5e) Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze.

5f) Implementacijom predmetnog sporazuma stvorice se dodatni direktni prihodi za budžet Crne Gore jer će se primjenom planiranih propisa stvoriti preduslovi za veću kontrolu proizvodnje i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda, te će se značajno smanjiti udio prometa poljoprivrednih proizvoda u svojoj ekonomiji. Takođe će se stvoriti uslovi za korištenje značajnih bespovratnih sredstava iz budžeta EU, i kroz povećan nivo investicija u poljoprivrednom sektoru, omogućiti jačanje konkurentnosti, modernizacija dostizanje standarda proizvodnje prehrambenih proizvoda, što će u krajnjem dovesti do smanjenja uvoza prehrambenih proizvoda.

5g) 5h) Metodologija koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka za implementaciju predmetnog sporazuma, odnosno IPARD III programa, je u skladu sa pravilima propisanim Okvirnim sporazumom i Sektorskim sporazumom između Crne Gore i Evropske komisije. Dodatno, pošto je predmetni sporazum već iskomuniciran sa relevantnim resorima, nisu identifikovani nikakvi problemi po pitanju obračuna finansijskih izdataka.

5i) 5j) S obzirom na to da je Ministarstvo finansija uključeno u kompletan proces donošenja Sektorskog sporazuma i njegovi predstavnici čine dio operativne strukture za IPARD, nijesu postojale sugestije Ministarstva finansija na predlog Sektorskog sporazuma. S obzirom na to da je sporazum prethodno iskomuniciran sa svim zainteresovanim stranama, sve sugestije su već uključene u sami tekst sporazuma.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

Sektorski sporazum je pripremljen od strane Evropske komisije u konsultacijama sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

U toku procesa pripreme, MPŠV, kao nosilac politika iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, je u stalnim ciljenim konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama, koordiniralo pripremu predloženog sporazuma i isti sumiralo na način na koji je sporazum predložen.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Potencijalne prepreke za implementaciju propisa je njegovo nepotpisivanje od strane ovalćenog predstavnika Vlade Crne Gore, što je ujedno i jedan od preduslova kodenje opredijeljene EU podrške.

U skladu sa obavezama koje proističu iz Okvirnog sporazuma Evropska komisija i država korisnica IPA III podrške (u ovom slučaju Crna Gora) dužni su da najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu finansijskog sporazuma, uspostave IPA odbor za nadgledanje, koji razmatra sveukupnu efektivnost i efikasnost, kvalitet, koherentnost, koordinisanost i usklađenost u sprovođenju svih programa, radi ispunjavanja ciljeva koji su predviđeni finansijskim sporazumom, programskim okvirom za IPA-u III i Strateškim odgovorom.

Dodatno, u skladu sa članovima 53. i 54. Sektorskog sporazuma, Odbor za nadgledanje IPARD III programa se osniva nakon usvajanje programa. Upravljačko tijelo IPARD-a i Odbor za nadgledanje IPARD III programa prate djelotvornost i kvalitet sprovođenja IPARD III programa i izvještavaju IPA odbor za nadgledanje i Evropsku komisiju o napretku realizacije mjera. Dodatno, Odbor za nadgledanje IPARD III programa ispituje rezultate IPARD III programa i kontroliše napredak ostvaren u realizaciji ciljeva postavljenih IPARD III programom, naročito u dijelu ostvarivanja ciljeva postavljenih za različite mjere, kao i napredak u korištenju finansijskih sredstava dodijeljenih za te mjere

U dijelu evaluacije, u skladu sa članom 56 Sektorskog sporazuma, Program IPARD III podliježe ex ante i ex post evaluaciji i, ukoliko Evropska komisija smatra da je to potrebno, privremenim evaluacijama koje sprovode nezavini procjenjivači za koje je odgovorna Crna Gora. Evaluacije procjenjuju sprovođenje

IPARD III programa u odnosu na postizanje ciljeva postavljenih članom 16(8) Okvirnog sporazuma.

Naime, evaluacije ispituje stepen iskorišćenosti resursa, uspješnost djelotvornost programiranja, njegov društveno-ekonomski uticaj i uticaj na utvrđene ciljeve i prioritete. Evaluacije obuhvataju ciljeve IPARD III programa i za cilj imaju izvlačenje pouka u vezi sa politikom ruralnog razvoja. Treba da utvrde faktore koji su doprinijeli uspjehu ili neuspjehu sprovođenja IPARD III programa, uključujući i održivost aktivnosti i prepoznavanje najboljih praksi.

Konačno, kad god je to moguće prikladno, rezultati sprovođenja Sektorskog sporazuma će biti praćeni ocjenjivani na osnovu unaprijed definisanih, transparentnih, specifičnih i mjerljivih indikatora prilagođenih za ovu oblast politika

Dodatno, konkretni indikatori su dati u Programu IPARD III i biće predmet praćenja, mjerenja i izvještavanja od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Datum i mjesto:

Podgorica, 12.12.2022. godine

Starješina

Vladimir Joković

[Handwritten signature in blue ink]